

Sygn. akt VIII C 548/22

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2022 roku

Sąd Rejonowy w Kielcach, VIII Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Irmina Karp

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2022 roku w Kielcach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. B.

przeciwko Prezesowi Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w W.

o zapłatę

na podstawie art. 1 kpc w zw. z art. 2§1 i 3 kpc w zw. z art. 199§1 pkt 1 i 2 kpc i 126(2)§2 kpc, art. 1§1 i 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2017r. poz 2188 z późn. Zm.) i art. 145 §1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi(Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 z późn. zm.) oraz art., 25a-25c i 25d 1.2. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2001 poz. 573)

postanawia:

odrzuć pozew wobec niedopuszczalności drogi sądowej oraz toczącego się postępowania w tym samym zakresie przed Sądem Rejonowym w S. K. pod sygn. akt I C 407/21;

Sędzia Irmina Karp

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować i zakreślić sprawę w rep. C;
2. Odpis postanowienia z pouczeniem o sposobie złożenia wniosku o uzasadnienie i przysługującym zażaleniu doręczyć powodowi;
3. Odpis postanowienia z pouczeniem o sposobie złożenia wniosku o uzasadnienie i przysługującym zażaleniu doręczyć pozwanemu ;

Sędzia Irmina Karp

Sygn. Akt VIII C 548/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 kwietnia 2022 r. (k. 2-5) powód W. B. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z/s w W. kwoty 5.242,63 zł wraz z odsetkami od dnia 01.08.2019 r. i kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż dochodzona kwota wynika z odmowy zapłaty refundacji składek na ubezpieczenie społeczne za okres od 01.08.2019 r. do dnia wniesienia pozwu, mimo korzystnego dla powoda wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 stycznia 2021 r. w sprawie o sygn. I GSK 1401/20.

W dniu 06 maja 2022 r. tut. Sąd postanowieniem odrzucił pozew W. B. wobec niedopuszczalności drogi sądowej (k. 17) oraz toczącego się postępowania w tym samym zakresie przed Sądem Rejonowym w S. K. pod sygn. akt I C 407/21, które wówczas było na etapie zażalenia przed Sądem Okręgowym w Kielcach.

Zarówno w niniejszym postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Kielcach, jak też przed Sądem Rejonowym w S. K. powód powoływał się na roszczenie wynikające z tej samej podstawy faktycznej i prawnej i w obu przypadkach Sądy Rejonowy w tym samym składzie osobowym odrzucił pozew W. B. wobec niedopuszczalności drogi sądowej wskazując na przepisy art. 1 kpc w zw. z art. 2§1 i 3 kpc w zw. z art. 199§1 pkt 1 i 2 kpc i 126(2)§2 kpc, art. 1§1 i 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2017r. poz 2188 z późn. Zm.) i art. 145 §1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 z późn. zm.) oraz art., 25a-25c i 25d 1.2. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2001 poz. 573);

Zażalenie powoda W. B. na postanowienie Sądu Rejonowego w S. K. wydane w sprawie I C 407/21 zostało przez Sad Okręgowy w Kielcach oddalone.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art.199§ 1 pkt 1 kpc Sąd odrzuci pozew jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna;

Stosownie do art. art. 1 kpc- kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

Zgodnie z art.2§ 1 i 3 kpc:

Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie

należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy. Nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów.

Art. 1 § 1 i 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. prawo ustroju sądów administracyjnych (Dz.U.z 2017 r. poz 2188 ze zm) stanowi, iż Sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Kontrola, o której mowa w § 1, sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.

Stosownie do § 1 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. (Dz.U z 2018 r. poz. 1302 ze zm) Sąd uwzględniając skargę na decyzję lub postanowienie 1) uchyla decyzję lub postanowienie w całości albo w części, jeżeli stwierdzi:a) naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy,b) naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego,c) inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy;2) twierdza nieważność decyzji lub postanowienia w całości lub w części,jeżeli zachodzą przyczyny określone w art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego lub w innych przepisach;3) stwierdza wydanie decyzji lub postanowienia z naruszeniem prawa, jeżeli zachodzą przyczyny określone w Kodeksie postępowania administracyjnego lub w innych przepisach.

Jak stanowi Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U z 2001 poz. 573) art. 25 a Fundusz refunduje:

1)

osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą obowiązkowe składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe do wysokości odpowiadającej wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota określona w **art. 18** podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ust. 8 oraz w **art. 18a** wymiar składek w pierwszym okresie od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z późn. zm.), z zastrzeżeniem ust. 1a,

2)

niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika, składki na ubezpieczenia społeczne rolników - wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe

– pod warunkiem opłacenia tych składek w całości najpóźniej w dniu złożenia wniosku.

1a.

Refundacja, o której mowa w ust. 1 pkt 1, przysługuje w wysokości:

1)

100% kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;

2)

60% kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;

3)

30% kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

2.

Składki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą nalicza się i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

3.

Składki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika nalicza się i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U.z 2021 r. poz. 266).

4.

Refundacja, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje, jeżeli składki zostały opłacone z uchybieniem terminów określonych w **art. 40** terminy opłacania składek ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub **art. 47** terminy przesyłania deklaracji rozliczeniowych, raportów miesięcznych i opłacania składek ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przekraczającym 14 dni.

Droga sądowa w sprawach cywilnych regulowana jest w przepisach kodeksu postępowania cywilnego i obejmuje postępowanie przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym. Kodeks ustanawia w tym zakresie domniemanie drogi sądów powszechnych, która, co do zasady, przysługuje we wszystkich sprawach cywilnych. Niedopuszczalność drogi sądowej zachodzi tylko wyjątkowo, tj. gdy przewidują to wyraźnie przepisy szczególne.

Niedopuszczalność drogi sądowej może być bezwzględna, względna lub czasowa. Niedopuszczalność bezwzględna drogi sądowej występuje wówczas, gdy dana sprawa w ogóle nie może być załatwiona przez sąd powszechny. Niedopuszczalność względna, występująca w naszym ustawodawstwie sporadycznie, wynika z pozostawienia osobie uprawnionej możliwości wyboru drogi - sądowej lub przed innym organem - na której chce zrealizować przysługujące jej prawo podmiotowe. Innymi słowy ma ona miejsce wówczas, gdy sprawa cywilna może być zgodnie z wyborem strony poddana pod kompetencje sądu lub innego organu. Z czasową niedopuszczalnością drogi sądowej mamy do czynienia wówczas, gdy przepis procedury cywilnej wymaga, by przed wszczęciem postępowania przed sądem została wyczerpana droga innej procedury.

W ujęciu tradycyjnym podkreśla się, że celem ustalenia istnienia w konkretnej sprawie dopuszczalności drogi sądowej jest stwierdzenie, czy sprawa jest sprawą cywilną (art. 1 kpc) oraz czy nie istnieje przepis szczególny, który wyłącza w tej sprawie kompetencję sądów powszechnych (art. 2 kpc). Niedopuszczalność drogi sądowej zachodzi, gdy w danej sprawie brak jednego z tych dwóch elementów.

Na tle art. 1 kpc należy rozróżnić dwa rodzaje spraw cywilnych: sprawy cywilne w znaczeniu materialnym, tj. sprawy wynikające ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz z zakresu prawa pracy, a także sprawy cywilne w znaczeniu formalnym, tj. sprawy, które w istocie nie mają charakteru cywilnego, ale uchodzą za sprawy cywilne z tego względu, że ich rozpoznanie odbywa się według Kodeksu postępowania cywilnego bądź z mocy przepisów zawartych w tym Kodeksie (np. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych - art. 459 kpc i 477 8 kpc, sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego - art. 691 1 kpc), bądź zawartych w innych ustawach (np. w ustawie z dnia 29 września 1986r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz.U. Nr 36, poz. 180 ze zm.).

Obszernej wykładni art. 1 i 2 kpc dokonał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99 ((...) Zb.Urz. 2000 nr 5, poz. 143). Powołując się na poglądy doktryny, wskazał, że obecnie uznaje się, iż przedmiotem procesu jest tzw. roszczenie procesowe, oderwane od materialnoprawnego "usprawiedliwienia" roszczenia zgłaszanego w pozwie. Roszczenie procesowe oznacza możliwość wniesienia sprawy do sądu i żądania ochrony; jest ono instytucją czysto procesową, niekiedy niemającą odzwierciedlenia w prawie cywilnym materialnym. Obowiązkiem sądu jest zajęcie się roszczeniem procesowym według treści żądania, niezależnie od tego, czy jest ono merytorycznie uzasadnione. Jeśli według twierdzeń powoda zawartych w pozwie, między nim a pozwanym istnieje stosunek cywilnoprawny, droga sądowa jest dopuszczalna i pozew nie może być odrzucony z powodu jej braku, a postępowanie przed sądem ma dopiero wykazać, czy twierdzenie będące jego przedmiotem znajduje podstawę w przepisach prawa materialnego.

Skoro więc dopuszczalność drogi sądowej zależy od twierdzeń, na których powód opiera w pozwie swoje roszczenie, nie jest natomiast warunkowana wykazaniem istnienia roszczenia oraz stosunku prawnego łączącego strony, rodzi się wniosek, że jeśli roszczenie zostało oparte na zdarzeniach prawnych wywołujących konsekwencje cywilnoprawne, droga sądowa jest dopuszczalna, co oczywiście nie przesądza zasadności powództwa.

W świetle przedstawionych uwag oraz art. 1 i 2 § 1 i 3 k.p.c. przyjęć zatem należało, że droga sądowa jest dopuszczalna, jeśli sprawa ma charakter sprawy cywilnej w znaczeniu materialnym i nie ma przepisu szczególnego, który przekazywałby jej rozpoznanie do właściwości organu innego niż sąd powszechny. Droga sądowa dopuszczalna jest również wtedy, gdy sprawa ma charakter sprawy cywilnej w znaczeniu formalnym. Z niedopuszczalnością drogi sądowej mamy natomiast do czynienia wtedy, gdy sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej ani w znaczeniu materialnym, ani w znaczeniu formalnym, albo sprawa ma wprawdzie charakter sprawy cywilnej w znaczeniu

materialnym, ale na podstawie szczególnego przepisu przekazana została do właściwości innego organu niż sąd powszechny (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., III CZP 85/04, OSNC 2006 nr 1, poz. 4).

Zgodnie z od dawna utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego oraz poglądami doktryny, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, (...) 2000 nr 15, poz. 601 i z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286). W konsekwencji przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego. Sąd nie może bowiem zastępować organu rentowego w rozstrzygnięciu kwestii ubezpieczeniowych. Nie może więc rozstrzygać o czymś, o czym organ rentowy nie decydował (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518). Z taką zaś sytuacją mielibyśmy do czynienia w rozpoznawanej sprawie.

Dopuszczalność drogi sądowej (istnienie drogi sądowej) to podstawowa przesłanka możliwości domagania się ochrony prawnej w ramach postępowania przed sądami. Jej brak uniemożliwia realizację żądania ochrony przez sąd. Niedopuszczalność drogi sądowej wystąpi, gdy sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 i art. 2 k.p.c. albo też do jej rozpoznania właściwy jest inny organ wskazany w ustawie.

W świetle art. 2 k.p.c., sądy powszechne powołane są do rozpoznawania spraw cywilnych. Przepis art. 1 k.p.c. zawiera definicję sprawy cywilnej, która jest sprawą wynikającą ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz z prawa pracy. W rozumieniu tego przepisu sprawami cywilnymi są również sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz inne, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Konstrukcja sprawy cywilnej opiera się na kryterium materialnoprawnym i na kryterium formalnym. Pierwsze z nich dotyczy charakteru stosunku prawnego - sprawami cywilnymi są więc takie sprawy, w których ochrona prawna wynika z praw i obowiązków podmiotów o charakterze równorzędnym. Drugie kryterium wyraża się w przekazaniu określonych spraw, na mocy ustawy szczególnej, do zakresu działania sądów powszechnych. Sprawami cywilnymi, rozpoznawanymi według przepisów k.p.c. mogą być zatem także sprawy administracyjne, jeżeli zostały przekazane do rozpoznania sądom powszechnym. Pojęcie drogi sądowej należy rozumieć szeroko, wobec czego w zasadzie prawie każde roszczenie procesowe, sformułowane jako żądanie zasądzenia, ustalenia czy ukształtowania stosunku prawnego, niezależnie od jego merytorycznej zasadności, może być zaliczone jako należące do drogi sądowej - pod warunkiem wszakże, że dotyczy podmiotów, których pozycja w ramach stosunku prawnego jest równorzędna. Istota sprawy cywilnej wiąże się z równouprawnieniem stron występujących w procesie. Ustalenie, czy sprawa ma cywilnoprawny charakter, a także czy należy do drogi sądowej, wymaga więc odniesienia się do dwóch kryteriów, tj. równorzędności stron, jak też do ekwiwalentności świadczeń. Odwołanie się do tych kryteriów pożądane jest zwłaszcza wtedy, gdy w danym sporze nakładają się stosunki cywilnoprawne i administracyjne, co może utrudniać właściwe zakwalifikowanie sprawy. W sensie materialnoprawnym sprawami cywilnymi są

sprawy, w których ochrona prawna jest przewidziana ze względu na stan prawny oraz prawa i obowiązki podmiotów stosunków prawnych o charakterze równorzędnym.

Sprawa nie będzie miała natomiast charakteru cywilnoprawnego, jeżeli jeden z podmiotów wyposażony zostanie w funkcje władcze.

Przyznanie jednej ze stron władzy zwierzchniej w ramach działalności Państwa oznacza, że sprawa będzie mogła być uznana za cywilną jedynie na podstawie kryterium formalnoprawnego. Taki charakter mają sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Według art. 2 § 1 k.p.c., do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne oraz Sąd Najwyższy. Z tych regulacji wynika domniemanie drogi sądowej także w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Inaczej mówiąc, roszczeń z zakresu tych gałęzi prawa można dochodzić przed sądem powszechnym (sądem pracy), chyba że odrębny przepis ustawy określi sprawę przekazując sądowi szczególnemu (art. 2 § 1 k.p.c.) lub do właściwości innych organów (art. 2 § 3 k.p.c.). Jeżeli żaden przepis szczególny nie przekazuje sprawy cywilnej w znaczeniu materialnym do kompetencji innego organu, to podlega ona - co do zasady - rozpoznaniu przez sąd powszechny. Wobec przyjętego w art. 2 § 1 i 2 k.p.c. założenia, że do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne oraz Sąd Najwyższy, a tylko wyjątkowo sądy szczególne i inne organy, ewentualne wątpliwości co do kompetencji określonego organu państwowego do rozpoznania danej sprawy cywilnej należy rozstrzygać na rzecz dopuszczalności drogi sądowej. Co więcej, ze względu na istniejącą zasadę w odniesieniu do rozpoznawania i rozstrzygania spraw cywilnych przyjmować należy, że wyjątek od niej powinien być przez ustawodawcę każdorazowo formułowany wyraźnie. Takim wyjątkiem jest przepis art. 83 ust. 4 ustawy systemowej, z mocy którego wyłączono z drogi sądowej kontrolę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zastępując dopuszczalność wniesienia przez ubezpieczonego odwołania, o którym mowa w ust. 2 tego artykułu, prawem złożenia wniosku do Prezesa Zakładu o ponowne rozpatrzenie sprawy, na zasadach dotyczących decyzji wydanej w pierwszej instancji przez ministra.

Niedopuszczalność drogi sądowej dla zgłoszonego roszczenia w normalnym toku postępowania powoduje odrzucenie pozwu (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli jest pierwotna, lub umorzenie postępowania (art. 355 § 1 k.p.c.), jeśli jest następcza.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż zachodzi w niej niedopuszczalność drogi sądowej skutkująca odrzuceniem pozwu wobec faktu, iż dochodzone roszczenie ma bezsprzecznie charakter administracyjny, na co już poprzednio powoływał się Sąd Rejonowy w tym samym składzie osobowym, podając powodowi W. B. tożsamą argumentację prawną.

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 kpc jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona Sąd również odrzuci pozew.

Jak już powyżej wspomniano, jakkolwiek o nieco mniejszą kwotę, jednakże z tego samego tytułu sprawa pomiędzy tymi samymi stronami przez Sąd Rejonowy w S. K. i Sąd Okręgowy w Kielcach została już prawomocnie osądzona, co również potwierdza konieczność odrzucenia przedmiotowego pozwu.

Sędzia Irmina Karp